

HE 131/2021

Lausunto 28.9.2021

Lapin kauppakamarin lausunto HE 131/2021, tartuntatautilain muuttaminen ja väliaikainen muuttaminen

Lapin kauppakamari kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle hallituksen esityksestä koskien tartuntatautilain muuttamista. Kauppakamari tukee yhteistä tavoitetta voittaa pandemia ja päästä elämään takaisin normaalia arkea.

Lapin kauppakamari osallistui monen muun toimijan tavoin sosiaali- ja terveysministeriön järjestämään kuulemiseen lakiluonnoksesta 10.9.2021. Kuulemistilaisuudessa käsiteltiin sekä maahantulon rajoitusten jatkamista että koronapassia. Kuulemisessa puheenvuoronsa käyttäneet olivat lähes yksimielisiä maahantulon rajoitusten jatkamisen tarpeettomuudesta. Toivomme, että lakiluonnosta koskeva laaja palaute voitaisiin vielä ottaa huomioon asiasta päätettäessä.

TARTUNTALAIN VÄLIAIKAISESTI VOIMASSAOLEVIEN RAJOITUSTEN JATKAMINEN

Lapin kauppakamari vastustaa tartuntatautilain väliaikaisesti voimassaolevien säännösten jatkamista 15.10.2021 jälkeen. Rokotekattavuuden kasvaessa väliaikaisten säännösten voimassaolon jatkaminen ei ole enää perusteltua. Käynnistymässä olevan talvisesongin onnistuminen on koko elinkeinon kohtalonkysymys.

Rokotuskattavuus Suomessa on riittävällä tasolla

Rokotekattavuus kasvaa niin Suomessa kuin kansainvälisen matkailun lähtöalueilla. Hallituksen esityksen perusteluissa on todettu, että "Suomen väestön lisääntyvä rokotuskattavuus torjuu tartuntojen leviämistä ja suojaa terveydenhuollon kantokykyä myös tilanteessa, jossa rajan yli saapuisikin yksittäisiä tartuntoja."

Hallituksen päätöksen mukaan rajoituksista ja kattavista suosituksista Suomessa luovutaan, kun 80 prosenttia yli 12-vuotiaista on rokotettu kahteen kertaan tai heillä on ollut mahdollisuus ottaa rokote. Tämä raja tullaan saavuttamaan asiantuntijoiden mukaan lokakuun aikana. Maahantulorajoitusten jatkaminen olisi vastoin tätä tehtyä päätöstä.

Lapissa talven matkailusesonki käynnistyy marraskuun lopulla, jolloin rokotekattavuus on hyvällä tasolla Suomessa. Näin ollen suomalaisten oma rokotuskattavuus antaa hyvän suojan mahdollisilta yksittäisiltä ulkomailta saapuvilta Covid-19 -tautitapauksilta.

Maahantulon rajoitukset eivät vaikuta epidemian leviämiseen - oikeasuhtaisuuden vaatimus ei täyty

Lappi on toiminut pandemian alusta lähtien kansainvälisen liikenteen testilaboratoriona koronaviruksen leviämisen ja maahantulon rajoitusten suhteen. Lapissa on maarajat Ruotsin, Norjan ja Venäjän kanssa, joiden yli käydään vilkasta rajaliikennettä. Sisärajaliikenne on Lapin osalta elpynyt 70 % tasolle normaalitilanteesta.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että Lapin alueella rajanylitykseen liittyviä tartuntoja on todettu erittäin vähän. Esityksessä todetaan seuraavaa:

“Lapin alueella rajanylitykseen liittyviä tartuntoja on todettu erittäin vähän. Kesän aikana ilmenneet tartuntaketjut ovat tulleet Etelä-Suomesta saapuneiden matkailijoiden mukana. Lisäksi on ilmennyt kausityöläisiin liittyviä tartuntaketjuja, jotka ovat syntyneet siitä huolimatta, että maahan saapuessa on noudatettu voimassa olevan tartuntatautilain edellyttämiä todistuksia ja testauksia.”

Lisäksi hallituksen esityksessä todetaan, että Lapin viranomaiset arvioivat, että 6% rajan ylittävistä kuuluu ryhmään, johon tulisi kohdistaa terveysturvatoimenpiteitä. Todistusvelvollisuuden ulottaminen kaikkiin saapuviin matkailijoihin on ylimitoitettu toimenpide suhteessa tarpeeseen. Liikkumisen vapautta rajoittavia toimia tulee purkaa, jotta käytettävät keinot ovat oikeasuhtaisia tavoiteltuun hyötyyn nähden.

10.9.2021 järjestetyssä STM:n kuulemistilaisuudessa HUS:n ylilääkäri Asko Järvinen totesi, että maahantulon rajoitukset eivät estä virusvarianttien saapumista ja leviämistä Suomeen.

Matkailupalveluissa ei tingitä terveysturvallisuuden vaatimuksesta

Terveysturvalliseen matkustamiseen ja palvelujen käyttöön on luotu riittävä valikoima keinoja. Terveysturvallisten toimintatapojen ylläpitäminen ja jatkaminen täytyy riittää epidemian hallinnan keinoksi.

Matkailuelinkeino pystyy tuottamaan palveluja terveysturvallisesti. Monet Lapin matkailuyrityksistä suosittelevat vahvasti henkilökunnalle rokotteiden ottamista, ja suurin osa asiakastyötä tekevästä työntekijöistä on saanut täyden rokotesarjan marraskuun alkuun mennessä. Matkailuyritykset toimivat henkilöstöasioissa vastuullisesti ja oireiset ohjeistetaan jäämään pois työstä. Näillä toimilla tartunnat eivät pääse leviämään matkailutyötä tekevien keskuudessa. Kansainväliset asiakkaat liikkuvat lomansa aikana pääasiassa omissa ryhmissään ja kontakteja paikallisen, matkailutyön ulkopuolisen, väestön kanssa on hyvin vähän.

Suuri osa Lapin matkailuaktiviteeteista tapahtuu ulkoilmassa, jossa tartunnan riski on äärimmäisen pieni. Matkailuyritykset ovat kehittäneet heti epidemian alussa terveysturvallisia toimintamalleja ja niiden toimivuus on todennettu epidemian kestäessä.

Testaus ja todistusten tarkastusprosessi vie vähiä resursseja

Matkailijamäärien kasvaessa testien ja tarkastusten järjestäminen aiheuttaisi kohtuuttoman suuria resurssiongelmia suhteessa saavutettaviin hyötyihin.

Pyydämme kiinnittämään huomiota hallituksen esityksen perusteluihin, joissa todetaan kohdassa “Vaikutukset Covid-19 testausmääriin”, että Suomeen saapuvien henkilöiden päivittäiseksi testaustarpeeksi arvioidaan enintään 1 600 – 48 000 testiä vuorokaudessa. Suomen PCR-testauskapasiteetti on noin 40 000 näytettä vuorokaudessa ja antigeenitestauskapasiteetti 5 000 – 8 000 näytettä vuorokaudessa.

Pahimmassa tapauksessa 100% koko Suomen testikapasiteetista käytetään kansainvälisten matkailijoiden testaamiseen. Käytännössä tämä johtaa siihen, että vilkkaimpina aikoina testaus suoritetaan pistokoemaisesti, jolloin on syytä kysyä mikä koko lainsäädännön merkitys on?

Perusteluissa todetaan myös, että "On oletettavaa, etteivät rajat ylittävän liikenteen matkustajamäärät palautu täysin pandemiaa edeltäneelle tasolle vielä loppuvuoden 2021 aikana." Väite ei kuitenkaan täysin pidä paikkaansa. Arvio Lapin matkailun palautumisesta on varauskirjojen perusteella noin 70% vuoden 2019 tasosta. Koko Lappiin arvioidaan saapuvaksi parhaassa tapauksessa 140 000 matkustajaa marras- ja joulukuun 2021 aikana.

Lapin kauppakamari kantaa huolta Lapin alueen terveydenhuollon ja viranomaisresurssien puolesta. Testaus sekä todistusten tarkistaminen saapuvilta matkailijoilta kuormittaisi Lapissa kuntien vähiä terveysviranomaisia kohtuuttomasti. Lapin sairaanhoitopiirin alueella mm. Inarin kunnalla on rajanylityspaikkoja sekä Norjan että Venäjän rajalla ja vilkas Ivalon lentokenttä, jonne saapuu kansainvälisiä reittilentoja ja tilauslentoja. Lapin kunnissa terveydenhuollon resurssit ovat erittäin pienet huomioiden sekä oma väestö että alueella sesongin aikana vierailevien matkailijoiden määrä. Perusterveydenhoidon resurssit kunnissa tulee turvata normaaliin toimintaan sekä oireisten henkilöiden testaamiseen. Mikäli järjestettäväksi tulisi laajamittaista todistusten tarkastuksia lentokentillä, rajoilla sekä testien tekemistä "varmuuden vuoksi" eivät terveydenhoidon resurssit tulisi riittämään ja on vaara, että hoitoa tarvitsevia ei pystytty hoitamaan ja oireisten testaustoiminta ruuhkautuu.

Maahan saapumisen prosessit kuormittavat, viestintä vaikeutuu

Lentokenttien terminaaleja eikä muita maahantuloon käytettävissä olevia resursseja ole mitoitettu Lapissa mahdollistamaan kaikkien saapuvien matkailijoiden terveystodistusten tarkastamista ja mittavan testaustoiminnan järjestämistä. Lentokenttien kapasiteetti on normaalien maahantuloprosessien vuoksi matkailun sesonkiaikoina täysimittaisesti käytössä ja jopa ääri rajoilla. Brexit on jo lisännyt maahantuloprosessien kestoa, Iso-Britannia on keskeinen lähtömaa Lapin talvimatkailun osalta.

Ehdotuksen mukaan testauksen kautta maahantuleville matkailijoille aiheutuisi Lapissa käytännössä mahdoton tilanne. Pahimmassa tapauksessa matkailijan olisi käytävä viikon matkan aikana kolme kertaa Covid-19 testissä (saapuessa, 72-120 tuntia maahan saapumisen jälkeen ja ennen kotiin paluuta kotimaan paluukäytännöistä riippuen). Lapissa matkailijat viipyvät joko matkailukeskuksissa tai niiden ympäristöissä. Testaustoiminta tapahtuu pääasiassa kuntien terveyskeskuksissa, ja etäisyydet näiden välillä asettavat haasteita.

Lakiesitystä tulee muuttaa vähintäänkin toisen testin vaatimuksen osalta.

Elinkeinoon toimintavapaus turvattava

Säädösten jatkaminen vilkkaimpana sesonkina vaarantaa koko elinkeinoon palautumisen koronauskusta. Lapin kauppakamari toteaa, että tilapäisten maahantulosäädösten voimaantulo ei ole enää perusteltua, eikä elinkeinoon elpymistä saa pysäyttää jatkamalla ylimitoitettuja rajoituksia.

Ihmettelemme, miten näkemyksemme elinkeinoelämän mahdollisuudesta harjoittaa toimintaansa on sosiaali- ja terveysministeriön kanssa täysin päinvastainen. Hallituksen esityksen perusteluissa luvussa 4.3 Taloudelliset vaikutukset todetaan, että ehdotus turvaa matkailualan mahdollisuuksia kannattavaan yritystoimintaan ja näin ollen ehdotuksella voi olla positiivisia työllisyysvaikutuksia. Tämä ei pidä missään nimessä paikkaansa.

Matkailuelinkeino on veitsenterällä ja tarvitsee nopean palautumisen. Säännösten jatkaminen tarkoittaa väistämättä ongelmia kansainvälisen matkailun avautumisessa ja heikentää oleellisesti matkanjärjestäjien halukkuutta tuoda asiakkaita Suomeen.

EU:N DIGITAALISEN KORONATODISTUKSEN KÄYTTÖÖNOTTO

Esityksen mukaan toiminnanharjoittaja voisi tietyin edellytyksin edellyttää tilaisuuteen osallistuvilta tai asiakas- ja osallistujatilaan tulevilta ihmisiltä koronatodistuksen esittämistä vaihtoehtona esimerkiksi asiakasmäärien rajoituksille.

Lapin kauppakamari esittää huolensa, että digitaalisen koronatodistuksen käyttöönotossa ei ole riittävällä tavalla huomioitu kansainvälisen matkustamisen näkökulmia. Useissa Euroopan maissa alle 16-vuotiaita ei rokoteta. Esitämme näin ollen, että koronapassin ikäraja nostetaan 16 ikävuoteen. Ikärajan nostolla taataan esimerkiksi kansainvälisen matkailijaperheen mahdollisuus ruokailla koronapassia käyttävissä ravintoloissa.

Rovaniemellä 28.9.2021

Liisa Ansala
Toimitusjohtaja
LAPIN KAUPPAKAMARI

Lisätietoja: Toimitusjohtaja Liisa Ansala, liisa.ansala@chamber.fi, p. 044-5777514